

TRG HRVATSKIH VELIKANA

Ranjenik (1947, Moderna galerija), Petrica i galženjaki (1956, Opatovina); *I. Rendić*, Juraj Klović i Andrija Medulić (1878, Zrinjevac), K. Frankopan (1884, Zrinjevac), N. Jurišić (1886, Zrinjevac), A. Kačić-Miošić (1891, Mesnička ul.), Petar Preradović (1895, Preradovićev trg), August Šenoa (1913, Strossmayerov trg); *S. Roksandić*, Ribar (1908, Jezuitski trg); *T. Rosandić*, Ruđer Bošković (1911, Strossmayerov trg); *M. Ujević-Galetović*, August Šenoa (1988, Vlaška ul.); *R. Valdec*, Ivan Mažuranić i Ivan Kukuljević (1912, Zrinjevac); *M. Vuco*, Tin Ujević (1991, Varšavska ul.).

Umjetnička djelatnost u Zagrebu može se pratiti u širem rasponu od kraja sr. vijeka. Utjecaji su dolazili isključivo sa Zapada: uglavnom iz Francuske (izravno ili preko Mađarske), iz Italije i njem. zemalja. Z. je u nekim razdobljima krajnji izdanak umjetnosti *I Alpa* (s nekim specifičnostima uvjetovanim utjecajima s jadranske obale i iz Panonske nizine). Znatan je bio i doprinos Zagreba »korvinskoj renesansi«. U doba baroka grad više nije periferno eur. područje jer ovamo gravitiraju (u XVII. i XVIII. st.) mnogi priznati majstori slikarstva i kiparstva iz Slovenije (F. Robba, A. Lerchinger, A. Cebej uz mnoge još anonimne), iz drugih južnoslav. pokrajina (B. Bobić) i iz austr. zemalja. Taj se prodor nastavlja i u ranijim desetljećima XIX. st. (M. Brodnik, M. Stroy, brojni austr. imigranti koji su sudjelovali u formiranju zagrebačke lik. tradicije). Neprekidna razvojna linija te tradicije počinje s »ilirskim« slikarom V. Karasom, a — nakon djelovanja nekolicine doseljenika (D. Stark, J. F. Mücke i dr.) — postupnim traženjem lokalnoga izraza (F. Quiquerez, N. Mašić) dokazuje svoju vitalnost u tzv. zagrebačkoj šarenoj školi (specifičnoj modifikaciji plenerizma i prerađenih zasada impresionizma) pod vodstvom V. Bukovca i pod idejnim pokroviteljstvom svestranoga promicatelja umjetnosti I. Kršnjavoga. Iz skromnih okvira Obrtne škole izrasla je privatna škola B. Čikoša-Sesije i M. Cl. Crnčića — od 1907. Škola za umjetnost i umjetni obrt, a od 1924. Umjetnička akademija (1940. Akademija likovnih umjetnosti; →

Akademije, umjetničke), na kojoj se osim studenata iz Hrvatske školuju mnogobrojni istaknuti umjetnici iz drugih južnoslav. zemalja.

Muzeji i zbirke. Mnoštvo predmeta umjetničke i kulturnopov. vrijednosti čuva se u nizu ustanova i u privatnim zbirkama. *Geološko-paleontološka zbirka* Hrvatskoga prirodoslovnoga muzeja (osn. 1846) sadržava materijale jedinstvene znanstvene vrijednosti krapinskoga diluvija s predmetima moustérienske kulture te osteološke ostatke krapinskoga pračovjeka. *Arheološki muzej* (osn. 1846) s prapov., egipatskom, ant., srednjovj. i numizmatičkom zbirkom čuva predmete iz neolitika (figure idola, bogato ornamentirana keramika iz Vučedola), iz brončanoga i željeznoga doba (japodske brončane kape, kopče, predmeti od jantara), iz antike (grč. i rim. natpisi, grč. vaze, rim. plastika, staklo i predmeti dnevne uporabe) i sr. vijeka (gotski, avarski i slav. nalazi, natpis kneza Branimira iz 888. i predmeti bjelobrdске kulture); veći broj egipatskih umjetnina i mumija s najdužim poznatim etruskim natpisom; numizmatička zbirka najveća u zemlji (oko 260 000 komada novca, medalja, plaketa). *Etnografski muzej* (osn. 1919) sadržava građu izvanEur. zemalja (zbirke D. Lermana iz Konga i braće Seljana iz Etiopije i J. Amerike) i građu iz južnoslav. zemalja s težištem na predmetima s područja Hrvatske (nastambe, nošnje, lončarstvo, prehrana, proizvodnja, običaji itd.).

Muzej za umjetnost i obrt (osn. 1880) čuva predmete crkvene i svjetovne umjetnosti i obrta od sr. vijeka do u XX. st.; zbirke namještaja, slika, minijatura, plastike, predmeta od željeza, plemenitih i neplemenitih kovina, keramike (najvrednija u zemlji), stakla, tekstila, tapiserije, bjelokosti, kože, satova i glazbala. *Riznica zagrebačke katedrale* jedna je od najvažnijih zbirka hrv. umjetnosti uopće i treća ili četvrta po veličini riznica u Europi. Sadržava neprocjenjivo kulturno blago što je skupljano